

кандидат педагогічних наук, доцент,
старший науковий співробітник
лабораторії професійної кар'єри

Інституту професійної освіти НАПН України,
Київ, Україна

ЕФЕКТИВНІ СТРАТЕГІЇ КОНСУЛЬТУВАННЯ ДЛЯ ПРОСУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА СЕРЕД УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ ЗП(ПТ)О

Анотація. Досліджується важливість консалтингових стратегій у просуванні підприємництва серед учнівської молоді закладів професійної (професійно-технічної) освіти (ЗП(ПТ)О). Міститься детальний аналіз різних ефективних стратегій консультування, які можуть бути застосовані для підвищення підприємницьких компетенцій учнівської молоді ЗП(ПТ)О та сприяння розвитку підприємництва серед них. Висвітлюється важливість підприємництва в сучасній глобальній економіці, яка швидко змінюється і є конкурентною. Підкреслюється, що підприємництво має вирішальне значення для економічного зростання і створення робочих місць, і що ЗП(ПТ)О відіграють вирішальну роль у підготовці наступного покоління підприємців. Схарактеризовано виклики, з якими стикаються учнівська молодь ЗП(ПТ)О у розвитку необхідних підприємницьких компетенцій та знань.

Ключові слова: консультування, підприємництво, професійно-технічна освіта (ПТО), підприємницькі компетенції, підприємницькі наміри, підприємницькі прагнення, фактори успіху, залучення зацікавлених сторін, проектний підхід, менторство, індустріальне партнерство, персоналізоване навчання, зворотній зв'язок, оцінювання.

EFFECTIVE COUNSELING STRATEGIES FOR PROMOTING ENTREPRENEURSHIP AMONG VOCATIONAL SCHOOL STUDENTS

Abstract. The importance of counseling strategies in promoting entrepreneurship among students of vocational (vocational and technical) education

institutions (VTEIs) is investigated. A detailed analysis of various effective counseling strategies that can be used to improve the entrepreneurial competencies of VET students and promote entrepreneurship among them is provided. The importance of entrepreneurship in today's rapidly changing and competitive global economy is highlighted. It is emphasized that entrepreneurship is crucial for economic growth and job creation, and that VET institutions play a crucial role in preparing the next generation of entrepreneurs. The challenges faced by VET students in developing the necessary entrepreneurial competencies and knowledge are characterized.

Keywords: counseling, entrepreneurship, vocational education and training (VET), entrepreneurial competencies, entrepreneurial intentions, entrepreneurial aspirations, success factors, stakeholder engagement, project-based approach, mentoring, industrial partnership, personalized learning, feedback, assessment.

Оскільки все більше людей обирають підприємництво як кар'єрний шлях, важливо забезпечити їх необхідними навичками та знаннями, щоб досягти успіху в цій сфері. Це особливо актуально для учнівської молоді закладів професійної (професійно-технічної) освіти (далі ЗП(ПТ)О), прагнуть розпочати власний бізнес. Ефективні стратегії консультування можуть сприяти розвитку підприємництва серед учнівської молоді ЗП(ПТ)О, надаючи їм підтримку та настанови, необхідні для досягнення успіху.

Традиційних методів навчання в класі може бути недостатньо для розвитку підприємницьких компетенцій, тому необхідні ефективні стратегії консультування. Доцільно визначити кілька ефективних стратегій консультування для розвитку підприємництва серед учнівської молоді ЗП(ПТ)О. Ці стратегії повинні бути орієнтовані на учнів, базуватися на проєктах і відповідати конкретним потребам окремих учнів. Ефективні стратегії консультування мають бути спрямовані на розвиток підприємницьких компетенцій, таких як креативність, інноваційність, готовність до ризику та вміння розпізнавати можливості. Підкреслюємо важливість залучення зацікавлених сторін до ефективних стратегій консультування, такі як викладачі, наставники, галузеві експерти та інші підприємці, які повинні бути залучені до процесу консультування для надання рекомендацій та підтримки учнівській

молоді ЗП(ПТ)О. Регулярне оцінювання та зворотний зв'язок можуть допомогти виявити сильні та слабкі сторони процесу консультування та підвищити його ефективність. Має міститися комплексний аналіз ефективних стратегій консультування, які можуть бути застосовані для сприяння розвитку підприємництва серед учнівської молоді ЗП(ПТ)О. Підкреслюємо важливість стратегій консультування, орієнтованих на учнівську молодь, проєктних та залучених до співпраці із зацікавленими сторонами, які зосереджені на розвитку підприємницьких компетенцій та наданні рекомендацій і підтримки учням ЗП(ПТ)О [1; 2; 3; 4; 5].

Однією з ключових стратегій консультування для розвитку підприємництва серед учнівської молоді ЗП(ПТ)О є надання їм доступу до ресурсів та інформації. Це може бути інформація про можливості фінансування, інструменти бізнес-планування та галузеві ресурси. Маючи доступ до цих ресурсів, учнівська молодь ЗП(ПТ)О може краще зрозуміти кроки, необхідні для започаткування та розвитку власного бізнесу. Це може допомогти зменшити бар'єри для входу на ринок і підвищити ймовірність успіху.

Ще однією ефективною стратегією консультування є надання можливостей для наставництва та нетворкінгу. Учнівська молодь ЗП(ПТ)О може отримати велику користь від спілкування з успішними підприємцями, які мають досвід у своїй сфері. Такі наставники можуть надати цінну інформацію та рекомендації, а також допомогти побудувати мережу контактів, які можуть допомогти у розвитку бізнесу. Крім того, мережеві заходи та форуми можуть надати учнівській молоді ЗП(ПТ)О можливість поспілкуватися з іншими підприємцями, обмінятися досвідом і знаннями, а також сформувати цінні партнерства.

Окрім надання доступу до ресурсів та наставництва, важливо також допомогти учнівській молоді ЗП(ПТ)О розвинути навички, необхідні для успішної підприємницької діяльності. Це може включати проведення тренінгів та навчання на такі теми, як фінансовий менеджмент, маркетинг та бізнес-планування. Надаючи ці навички, учнівська молодь ЗП(ПТ)О можуть бути краще підготовлені до ефективного управління своїм бізнесом і прийняття обґрунтованих рішень, які ведуть до довгострокового успіху [6; 7; 8].

Ще однією важливою стратегією консультування є надання емоційної підтримки та заохочення. Початок бізнесу може бути складним і стресовим процесом, а багато учнівської молоді ЗП(ПТ)О можуть зіткнутися з додатковими перешкодами. Надаючи емоційну підтримку та заохочення, консультанти можуть допомогти розвинути впевненість та стійкість, які є важливими рисами для успішного підприємництва.

Загалом, ефективні стратегії консультування для розвитку підприємництва серед учнівської молоді ЗП(ПТ)О передбачають надання доступу до ресурсів та інформації, наставництво та можливості для налагодження контактів, розвиток навичок та емоційну підтримку. Надаючи ці ресурси та підтримку, консультанти можуть допомогти зменшити бар'єри для входу на ринок і підвищити ймовірність успіху для майбутніх успішних підприємців [9].

Список використаних джерел:

1. *Електронне наукове видання*: Алексєєва, С.В., Базиль, Л.О., Гриценко, І.А., Єршова, Л.М., Закатнов, Д.О., Орлов, В.Ф. & Сохацька, Г.В. (2020). Підготовка майбутніх кваліфікованих кадрів до підприємницької діяльності в умовах розвитку малого бізнесу: теорія і практика: *монографія*. Житомир: «Полісся». Взято з: <http://lib.iitta.gov.ua/724963/>

2. Алексєєва, С.В., Базиль, Л.О., Байдулін, В.Б., Гриценко, І.А., Закатнов, Д.О., Єршова, Л.М., Орлов, В.Ф., & Сохацька, Г.М., Теловата М.Т. (Ред.). (2021). Підприємницька компетентність майбутніх фахівців: *методичний посібник*. Житомир: «Полісся». Взято з: <http://lib.iitta.gov.ua/728893/>

3. Алексєєва, С.В., Гриценко, І.А., Закатнов, Д.О., Кузьмінська, Л.Д. & Орлов, В.Ф. Закатнов, Д.О. (Ред.). (2019). Психолого-педагогічні тренінги у системі консультування з професійної кар'єри учнів професійно-технічних навчальних закладів: навчальний посібник Житомир: «Полісся». Взято з: <https://lib.iitta.gov.ua/717525>

4. Алексєєва, С.В., Базиль, Л.О., Байдулін, В.Б., Гриценко, І.А., Єршова, Л.М., Орлов, В.Ф., & Сохацька, Г.М. (2021). Основи економічної грамотності та підприємництва: *навчальний посібник*. Житомир: Полісся. (Лист Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України №22.1/12-

Г-1024 від 23.11.2020 р.). Взято з: <http://lib.iitta.gov.ua/729005/>

5. Гриценко, І.А., Байдулін, В.Б., & Савченко, М.О. (2021). Від бізнес-ідеї до підприємницького успіху: *методичні рекомендації*. Житомир: «Полісся». Взято з: <http://lib.iitta.gov.ua/728126/>

6. Гриценко, І.А. (2022, травень 20). Розвиток навичок малого підприємництва в учнівській молоді закладів професійної (професійно-технічної) освіти. В В.О. Радкевич (Ред.). *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції (звітної)*, Київ, 17-20. С.68-70.

7. Гриценко, І.А., & Єршова, Л.М. (2022). Інтерактивні форми й методи підготовки майбутніх фахівців до підприємницької діяльності. *Професійна педагогіка*, 1(24), с.81-90. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.81-90>, [in Ukrainian]. (наукометричні бази *Ulrich's Periodicals Directory*, *Index Copernicus*).— UPL: <https://jrnls.ivet.edu.ua/index.php/1/article/view/720/940> Взято з: <http://lib.iitta.gov.ua/731901/>

8. Гриценко, І.А. (2022). Методика розвитку підприємницької активності учнівської молоді засобами проєктної діяльності. *Наукові записки Малої академії наук України*, 2(24), с. 19-27. <http://doi.org/10.51707/2618-0529-2022-24-03>, [in Ukrainian]. Взято з: <http://lib.iitta.gov.ua/731900/>

9. Підготовка майбутніх кваліфікованих робітників до молодіжного підприємництва: Довідник. / Автори-упорядники: Базиль Л.А., Байдулін В.Б., Гриценко І.А., Єршова Л.М., Орлов В.Ф., Савченко М.О., Теловата М.Т., Тітова О.А. Київ: Інститут професійної освіти НАПН України, 2022. – 196 с.